

ПРЕПОРЪКИ

ПРЕПОРЪКА НА КОМИСИЯТА

от 29 януари 2014 година

за предприемане на действия за преодоляване на последиците от лишаването от изборителни права на граждани на Съюза, упражняващи правото си на свободно движение

(2014/53/ЕС)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 292 от него,

като има предвид, че:

- (1) Договорът от Лисабон укрепва ролята на гражданите на Европейския съюз като участници в политическия живот, като създава тясна връзка между гражданите, упражняването на политическите им права и демократичния живот на Съюза. В член 10, параграфи 1 и 3 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) се предвижда, че функционирането на Съюза се основава на представителната демокрация и че всеки гражданин на Съюза има право да участва в неговия демократичен живот. Член 10, параграф 2 от ДЕС, който представлява израз на тези принципи, предвижда, че в рамките на Съюза гражданите се представляват пряко в Европейския парламент и че държавните или правителствени ръководители и правителствата, които представляват държавите членки в Европейския съвет и Съвета, са от своя страна демократично отговорни пред националните си парламенти или пред гражданите си.
- (2) Съгласно член 20 от ДФЕС гражданството на Съюза се добавя към националното гражданство.
- (3) Член 21 от ДФЕС и член 45 от Хартата на основните права на ЕС предоставят на гражданите на ЕС основното право на свободно движение и пребиваване в рамките на Европейския съюз.
- (4) Целта на настоящата препоръка е да укрепи правото на участие в демократичния живот на Съюза и държавите членки на гражданите на ЕС, които се възползват от правото си на свободно движение в Съюза.
- (5) Както се подчертава в Доклада за гражданството на ЕС за 2010 г.⁽¹⁾, един от проблемите, с които се сблъскват гражданите на Съюза от някои държави членки в качеството си на участници в политическия живот в рамките на Съюза, е, че те губят правото си да гласуват (те са „лишени от изборително право“) в национални избори в своята държава членка на произход, след като са пребивавали в друга държава членка за определен период.
- (6) Понастоящем нито една държава членка не е възприела обща политика на предоставяне на гражданите на Съюза от други държави членки, пребиваващи на нейна

територия, на правото да гласуват на националните избори. Следователно лишените от изборителни права граждани на Съюза обикновено остават без право да гласуват на национални избори в която и да било от държавите членки.

- (7) Настоящата ситуация може да се разглежда като несъвместима с основополагащия принцип на гражданството на Съюза, според който то се добавя към националното гражданство и с него се цели да се предоставят допълнителни права на гражданите на Съюза, докато в разглеждания случай упражняването на правото на свободно движение може да доведе до изгубване на право на участие в политическия живот.
- (8) Наред с това, макар така лишените от изборителни права граждани на Съюза да запазват правото да избират членове на Европейския парламент, те нямат право да участват в националните процеси, водещи до съставянето на национални правителства, чиито членове участват в състава на Съвета, който е другият законодател на Съюза.
- (9) Тази загуба на правото да се гласува на националните избори в държавата, чийто гражданин е лицето, вследствие на упражняване на правото му да отиде в друга държава от ЕС се възприема от гражданите на Съюза като празнота в политическите им права.
- (10) В Доклада за гражданството на ЕС за 2013 г. „Граждани на ЕС: вашите права, вашето бъдеще“⁽²⁾ Комисията подчерта, че пълноценното участие на гражданите на ЕС в демократичния живот на Съюза на всички равнища е самата същност на гражданството на ЕС. Комисията обявя, че ще предложи конструктивни начини да се даде възможност на гражданите на Съюза, живеещи в друга държава членка, да участват пълноценно в демократичния живот на ЕС чрез запазване на правото им да гласуват на националните избори в държавата им по произход.
- (11) Изборителното право на гражданите е основно гражданско право. Както е признато от Европейския съд по правата на човека, това право не представлява привилегия. Всяко общо, автоматично и безразборно отклонение от принципа на всеобщото изборително право представлява риск за демократичната законност на така избрания законодателен орган и на приеманите от него закони⁽³⁾. Следователно в една демократична държава презумпцията би

⁽¹⁾ COM(2010) 603.

⁽²⁾ COM(2013)269.

⁽³⁾ Решение на Европейския съд по правата на човека от 7 май 2013 г. по дело Shindler.

следвало да бъде в полза на предоставянето на правото да се избира. Европейският съд по правата на човека е установил освен това, че се наблюдава ясна тенденция на гражданите, които не пребивават постоянно, да се разрешава да гласуват, макар все още да не съществува общоевропейски подход.

- (12) Разпоредбите, които се прилагат понастоящем в някои държави членки, могат да доведат до ситуация, при която граждани на Съюза, пребиваващи в друга държава членка, може да загубят правото си да гласуват единствено на основание, че са пребивавали в чужбина определен период от време. Това почива на презумпцията, че пребиваване в чужбина, което е с определена продължителност, означава, че връзката с политическия процес в страната на произход се е изгубила. Тази презумпция обаче не е вярна във всеки отделен случай. Поради това може да е уместно на гражданите, за които има опасност да бъдат лишени от изборни права, да се даде възможност да докажат продължаващия си интерес към политическия живот в държавата членка, на която са граждани.
- (13) Гражданите на Съюза, пребиваващи в друга държава членка, могат да запазят през целия си живот тесни връзки с държавата си на произход и може да продължават да бъдат пряко засегнати от актовете, приемани от избрания в тази държава законодателен орган. Широко разпространеният трансграничен достъп до телевизионни предавания и наличието на интернет и на други мрежови технологии и на технологии за мобилни комуникации правят по-лесно от всякога следенето отблизо и участието в социалните и политическите промени в държавата членка на произход.
- (14) Логиката на политиките за лишаване на гражданите от изборни права трябва да бъде преразгледана, като се вземат под внимание съвременната социално-икономическа и технологична действителност, съвременната тенденция към приобщаване към участие в политическия живот и настоящото състояние на европейската интеграция, наред с първостепенното значение на правото на участие в демократичния живот на Съюза и правото на свободно движение.
- (15) Един по-приобщаващ и пропорционален подход би се изразявал в осигуряване на гаранции, че гражданите, които се ползват от правото си на свободно движение и пребиваване в Съюза, могат да запазят правото си да гласуват на национални избори, когато докажат, че продължават да проявяват интерес към политическия живот в държавата членка, чиито граждани са те.
- (16) Извършването на положително действие от страна на лицата, като например подаване на молба да останат вписани в изборните списъци на държавата членка по произход, следва да се счита за подходящ критерий — и е най-лесното средство — за целите на доказване на продължаващ интерес към политическия живот в страната, без да накърнява възможността държавите членки да изискват от гражданите си да подават отново

такива молби през подходящи интервали от време, чрез което да потвърждават, че продължават да проявяват подобен интерес.

- (17) За да може тежестта за живеещите в чужбина граждани да бъде сведена до минимум, подаването на молбите им за вписване или за това да останат вписани в изборните списъци следва да може да се извършва с електронни средства.
- (18) Важно ще бъде на гражданите, които се движат или пребивават в друга държава членка, да се гарантира своевременно предоставяне на подходяща информация относно условията, при които те могат да запазят изборните си права, и съответните практични стъпки, които следва да се предприемат,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ПРЕПОРЪКА:

1. Когато политиката на държавите членки ограничава правата на техните граждани да гласуват на национални избори единствено на основание, свързано с условие за пребиваване, държавите членки следва да предоставят възможност на гражданите си, които се възползват от правото си на свободно движение и пребиваване в Съюза, да докажат наличието на продължаващ интерес към политическия живот в държавата членка, на която са граждани, включително чрез подаване на молба да останат вписани в изборните списъци, и чрез това да запазят изборното си право.
2. Когато държавите членки позволяват на гражданите си, пребиваващи в друга държава членка, да запазят правото си да гласуват на национални избори посредством подаване на молба да останат вписани в изборните списъци, това следва да не бъде в ущърб на възможността тези държави членки да въведат съразмерни допълнителни разпоредби, предвиждащи например подновяване на молбата през подходящи интервали от време.
3. Държавите членки, които позволяват на гражданите си, пребиваващи в друга държава членка, да запазят правото си да гласуват на национални избори посредством подаване или подновяване на молба да останат вписани в изборните списъци следва да гарантират, че всички съответни молби могат да бъдат подадени по електронен път.
4. Държавите членки, които предвиждат, че гражданите им, пребиваващи в друга държава членка, губят правото да гласуват на национални избори, следва да уведомят въпросните граждани по подходящ начин и своевременно за условията и практичните стъпки, които те трябва да предприемат, за да запазят правото си да гласуват на национални избори.

Настоящата препоръка е адресирана до държавите членки.

Съставено в Брюксел на 29 януари 2014 година.

За Комисията
Viviane REDING
Заместник-председател